

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Ndz/3/2015
Identifikačné číslo spisu:	4015200239
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:4015200239.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: H., bytom H., proti odporcovi: Sociálna poisťovňa - ústredie so sídlom v Bratislave, Ul. 29 augusta 28, o preskúmanie rozhodnutia odporcu číslo 290 211 8410 0 zo dňa 12. novembra 2014, vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 19Sd/41/2015, o námietke zaujatosti, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Nitre JUDr. Viola Takáčová, PhD. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 19Sd/41/2015.

Odôvodnenie

Navrhovateľ opravným prostriedkom doručeným Krajskému súde v Nitre sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu - Sociálnej poisťovni ústredie, číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 12. novembra 2014, ktorým odporca zamietol jeho žiadosť o príspevok k dôchodku. Žiadal, aby súd napadnuté rozhodnutie odporcu zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie, posudzujúc podanie navrhovateľa - opravný prostriedok, podľa obsahu.

Konanie o uvedenom opravnom prostriedku je vedené na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 19Sd/41/2015 a vec bola pridelená na základe rozvrhu práce súdu na prejednanie a rozhodnutie do senátu 19Sd.

Navrhovateľ v priebehu konania vniesol námietku zaujatosti voči vec prejednávajúcej sudkyni JUDr. Viole Takáčovej, PhD., ktorú odôvodnil tak, že tvrdil: „doterajšie jednanie v o veci rozhodnutia samosprávneho orgánu, ktoré trvá od totality až dodnes, a nie je ukončené, považujem vrchol jej arogancie a cynizmu k prístupu veci tak dôležitej, ako je odobratie pozemku bez môjho vedomia a diskriminácie v podnikaní najmä mojich potomkov. Obávam sa aj o tú almužnu o príspevok k dôchodku. Dúfam, že sa nájde sudca s ľudskou tvárou, ktorý vec posúdi a rozhodne.“

Na výzvu súdu, aby doplnil svoju vznesenú námietku v naznačenom smeru, navrhovateľ oznámil, že trvá na svojom pôvodnom podaní a postup súdu považuje za ďalší prieťah v konaní.

K námietke vznesenej navrhovateľom sa vec prejednávala sudkyňa Krajského súdu v Nitre JUDr. Viola Takáčová, PhD. vyjadrila nasledovne:

V právnej veci vedenej pod sp. zn. 19Sd/41/2015, ktorá mi bola ako sudcovi pridelená elektronickou podateľňou Krajského súdu v Nitre, navrhovateľ vzniesol v poradí druhú námietku zaujatosti proti sudkyňi, ktorej bol opravný prostriedok navrhovateľa pridelený. Prvú námietku zaujatosti vzniesol v právnej veci vedenej pod sp. zn. 13Sp/13/2009. O prvej jeho námietke rozhodol uznesením Najvyšší súd SR dňa 14.10.2009 v konaní pod sp. zn. 6Ndz/1/2009. Tak ako to vyplýva už z prvej vznesenej námietke zaujatosti na č.l. 26 súdneho spisu sp. zn. 13Sp/13/2009, navrhovateľ aj v druhej námietke zaujatosti napriek výzve súdu podľa §15a ods. 3 OSP neuvádza dôvody, pre ktoré má byť sudca vylúčený ani to, kedy sa o dôvode vylúčenia dozvedel. Dôvody, pre ktoré opakovane vzniesol námietku zaujatosti, sú podľa môjho názoru osobného charakteru a považujem ich za opakujúce, hrubo urážlivé a dehonestujúce moju osobu sudcu, ale aj kvalitu mojej rozhodovacej činnosti. Z uvedených dôvodov súhlasím s tým, aby bola vec pridelená na rozhodnutie inému sudcovi Krajského súdu v Nitre.

Krajský súd v Nitre podľa § 15 druhá veta O.s.p. v spojení s § 14 ods.1 a s § 16 ods.1 O.s.p. predložil námietku navrhovateľa spolu so spisovým materiálom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o zaujatosti vec prejednávalúcej sudkyňi s jej vyjadrením k vznesenej námietke.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posúdil znesenú námietku zaujatosti voči vec prejednávalúcej sudkyňi Krajského súdu v Nitre vzhľadom na jej pomer k veci a k účastníkom konania, túto prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), podľa § 16 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že niet zákonného dôvodu na vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Nitre JUDr. Violy Takáčovej, PhD. z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

Podľa § 246c ods.1, veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: 1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť), 2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)], 3. k zástupcom účastníkov konania.

Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákonom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Sudcu nemožno vylúčiť pre úkony v prejednávaní veci, ako aj pre úkony v iných právnych veciach vrátane rozhodnutí, ktoré vydal. Ak sú v námietke zaujatosti uvedené len také skutočnosti, neprihliada sa na ne, t.j. platí fikcia, ako by námietka nebola vznesená, ale len v rozsahu týchto skutočností, v ktorom prípade sa vec nepredkladá nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Ak námietka obsahuje aj iné okolnosti, treba ju predložiť bez ohľadu na to, že o niektorých okolnostiach platí, že sa na ne neprihliada, pretože v opačnom prípade by mohol nastať dôvod pre zrušenie rozhodnutia podľa § 221 ods. 1, písm. g) O.s.p. v spojení s § 205a ods. 1 písm. a) O.s.p.. Taký dôvod pre zrušenie rozhodnutia vo veci samej by sa

mohol uplatniť aj v dovolacom, resp. v mimoriadnom dovolacom konaní (len v konaní sporovom). Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodnutia veci nepostačujú subjektívne pocity účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci, je nepostačujúci aj subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci, ako aj naopak. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti.

Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanom ustanovení § 14 ods. 1 O.s.p. konštruuje ako dôvody vylúčenia sudcu sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu; na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pocity účastníka o tom, že možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale musí byť zistený dôvod, z ktorého vyplýva, že možno pochybovať o sudcovej nezaujatosti.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

Poukazom na skutočnosti uvedené vyššie, sudcov pomer k účastníkom alebo ich zástupcom môže byť založený predovšetkým na príbuzenskom alebo jemu obdobnom vzťahu, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský či naopak zjavne nepriateľský. Do úvahy prichádza i vzťah ekonomickej závislosti. Uplatnená námietka zaujatosti pre pomer sudcu k veci musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. II. ÚS 76/1999 z 20. júla 1999).

Vychádzajúc zo skutkových okolností vyplývajúcich v danej veci z predloženého súdneho spisu nemožno opomenúť, že namietajúca sudkyňa uviedla: „Dôvody, pre ktoré opakovane vzniesol námietku zaujatosti, sú sú podľa môjho názoru osobného charakteru a považujem ich za opakujúce, hrubo urážlivé a dehonestujúce moju osobu sudcu, ale aj kvalitu mojej rozhodovacej činnosti. Z uvedených dôvodov súhlasím s tým, aby bola vec pridelená na rozhodnutie inému sudcovi Krajského súdu v Nitre“. Na uvedené dôvody sudkyne však najvyšší súd nemohol prihliadnuť v zmysle zákonnej úpravy ustanovenej v § 14 ods. 1 O.s.p., a to najmä s prihliadnutím na ustanovenie § 25 ods. 1 zákona o sudcoch a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorej právnej úpravy vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti sudcu k štátu upravené zákonom o sudcoch. Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach. K tomuto postojú čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie.

Z obsahu vznesenej námietky nevyplývajú konkrétne skutočnosti, ktorými by navrhovateľ odôvodňoval vznesenú námietku voči vec prejednávanej sudkyňou Krajského súdu v Nitre. V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody. Na dosiahnutie nápravy v občianskom súdnom konaní slúžia predovšetkým opravné prostriedky, nie námietka zaujatosti, ktorej účel je zásadne odlišný. Iba na tomto základe však

bez ďalšieho nemožno urobiť záver o splnení podmienok ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., ak súčasne nie sú k dispozícii ďalšie doložené skutočnosti, ktorých konkrétny obsah a charakter by objektivizoval uplatnenú námietku.

Súčasťou základného práva na prejednanie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 15a O.s.p. a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (viď. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 27/98 z 25. marca 1998).

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď. tiež zásady prijaté judikátúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt v. Belgicko, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná ("justice must not only be done, it must also be seen to be done")], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať

Vzhľadom k uvedenému Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 16 ods. 1 O.s.p. rozhodol tak, že vec prejednávajúca sudkyňa Krajského súdu v Nitre JUDr. Viola Takáčová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci, keď najvyšší súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. právne relevantná, a ani z vyjadrenia sudkyne, ktorej vec podľa rozvrhu práce bola pridelená na rozhodnutie, ktorá by odôvodňovala jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v tejto veci.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.